

NÁMSMATSSTOFNUN

HUGTÖK Í NÁTTÚRUFRAEÐI: ÍSLENSKA-PÓLSKA

Íslenska	Pólska
aðdráttarkraftur	przyciąganie
afl	siła, moc
afrán	drapieżnictwo
alkul	zero absolutne
almyrkvi	całkowite zaćmienie
aminósýra	aminokwas
andrúmsloft	atmosfera
annað lögmál Newtons	druga zasada dynamiki (Newtona)
arfblandinn	heterozygotyczny
arfgerð	genotyp
arfhreinn	homozygotyczny
basi	zasada; związek zasadowy; wodorotlenek
berfrævingur	roślina nagonasienna (nagozalażkowa)
blaðgræna (laufgræna)	chlorofil
brautarhreyfing	ruch orbitalny
breyta í tilraun	zmienna (w doświadczeniu)
bruni	spalanie
burður (virkur flutningur)	(aktywne) przeniesienie
byggingarformúla	formuła opisu struktury
bylgjulengd (öldulengd)	długość fali
byrkningur	paprotniki
deildarmyrkvi	częściowe zaćmienie
DNA-sameind (DKS)	cząsteczka (molekuła) DNA
dopplerhrif	zjawisko Dopplera
dreifkjörnungar	prokaryoty; organizmy jednokomórkowe bez wyodrębnionego jądra komórkowego
dulfrævingur	roślina okrytonasienna (okrytozalażkowa)
eðallofttegund	gaz szlachetny, gaz obojętny
eðlisvarmi	ciepło właściwe
efnablanda	mieszanka
efnaflokkur	grupa pierwiastków chemicznych
efnaformúla	wzór chemiczny
efnahvarf	reakcja chemiczna
efnajafna	równanie chemiczne
efnaorka	energia chemiczna
efnasamband	związek chemiczny
efnaskipti	metabolizm, przemiana materii
efnatengi	wiązanie chemiczne
eiming	destylacja
einfrumungur	jednokomórkowiec
einræktun	klonowanie
ensím (lífhvati)	enzym
erfðasjúkdómur	choroba dziedziczna (genetyczna)
erfðataekni	inżynieria genetyczna
erfðir	dziedziczenia, dziedziczność
far	migracja
fast efni (storka)	ciało stałe
fastastjarna	gwiazda
ferð	prędkość, szybkość
fituefni	tłuszcz
fjölfurungur	wielokomórkowiec
flokkunarfræði	systematyka, taksonomia
flokkur	klasa, grupa

Íslenska	Pólska
flotkraftur	wypór hydrostatyczny
flæði	dyfuzja
fráhrindikraftur	siła odpychająca
fjóstvgun	zapłodnienie
fruma	komórka
frumbjarga lífvera	autotrof, organizm samożywny
frumdýr	pierwotniak
frumeindakeningin	teoria atomowa
frumeind (atóm)	atom
frumframleiðandi	organizm samożywny
frumhimna	blona komórkowa
frumulíffæri	organelle (narządy) komórkowe
frumuskipting	podział komórek
frumuveggur	zewnętrzna błona komórkowa ?
frumuöndun (öndun)	oddychanie komórkowe
frumvera	Protista, grupa organizmów jednokomórkowych
frumþörungur	algi (glony) jednokomórkowe
frymi	protoplazma
frymisnet	siateczka endoplazmatyczna, retikulum endoplazmatyczne
fræplöntur	rośliny nasienne
fylking	typ, Phylum
fyrsta lögmál Newtons (tregðulögmál)	pierwsza zasada Newtona, pierwsza zasada dynamiki, zasada bezwładności
fæðukeðja	łańcuch pokarmowy
fæðuvefur	sieć (zespół) łańcuchów pokarmowych
geislavirkni	radioaktywność
gen	gen
gerill (bakteria)	bakteria
gistilífi	komensalizm; współzycie dwu organizmów różnych gatunków, korzystne dla jednego i nieszkodliwe dla drugiego
grunntónn	dźwięk podstawowy
grænuhorn	chloroplast, ciałko zieleni
halastjarna	kometa
hamskipti (fasaskipti)	przemiana fazowa, przejście fazowe
hamur efnis (fasi efnis)	faza (stan) substancji
haustjafndægur	jesienne zrównanie dnia z nocą, punkt równonocy jesiennej
helmingunartími	okres połowicznego rozpadu
hiti	temperatura
hlíotengd straumrás	obwód równoległy
hljóðberi	nośnik dźwięku
hljóðbylgja	fala dźwiękowa
hljóðstyrkur	głośność
hraði	prędkość, szybkość
hrapsteinn	meteor
hreint efni	substancja czysta
hreyfiorka	energia kinetyczna
hryggdýr	kręgowce
hryggleysingi	bezkęgowce
hrææta	padlinożerca
hröðun	przyspieszenie
hvarfefni	substrat (reakcji chemicznej)

Íslenska	Pólska
hvatberi	mitochondria
hýsill	żywiciel (pasożyta)
innri reikistjörnur	planety wewnętrzne Układu Słonecznego
jafnheitt dýr	zwierzę stałocieplne
jafnskipting (mitósa)	mitoza, podział średni komórki
jafnstraumur	prąd stały
jarðmiðjukenningin	teoria geocentryczna
jarðskin	światło Słońca odbite od Ziemi
jónir	jony
keðjuverkun	reakcja łańcuchowa
kenning	teoria
kjarnahimna	powłoka jądra komórki
kjarnaklofnun	rozszczepienie jądra atomowego
kjarnakorn	jąderko
kjarni	jądro
kjarnorka	energia jądrowa (atomowa)
kjarnsýra	kwas nukleinowy
kjörbýli (búsvæði)	naturalne siedlisko, środowisko
knýr (spyrna)	ciąg, siła ciągu
kolefni	węgiel
koltvíoxíð	dwutlenek węgla
kraftur	siła
kvarki	kwark
kvartilaskipti	fazy (księżyca)
kynblendingur	mieszaniec, hybryd
kynbætur	udoskonalanie struktury genetycznej
kynhreinn	homozygotyczny
kynlaus æxlun	rozmnażanie bezpłciowe
kynlitningur	chromosom płciowy
kyntengdur	związany z płcią
kynæxlun	rozmnażanie drogą płciową
langsbýlgja	fala podłużna
leysikom	lizosomy
litagreining	kolorymetria, analiza kolorymetryczna
litningur	chromosom
litróf	spektrum, widmo
líffélag	biocenoza
líffærkerfi	system (zespół) organów wewnętrznych
líffæri	organ, narząd
lífrænt efnasamband	związek organiczny
lífvera	organizm
ljósár	rok świetlny
ljósbrot	refrakcja, załamanie (promieniowania)
ljóseind	foton
ljóstíllífun	fotosynteza
lofthjúpur	atmosfera
loftmótstaða	opór powietrza
loftsteinn	meteoryt
lofttegund (gas)	gaz
lotukerfið	układ okresowy (pierwiastków)
lotur	okres
lyftikraftur	siła wyporu, wypór (hydrostatyczny)
lögmal	prawo
lögmal Arkimedesar	prawo Archimidesa
lögmal Bernoullis	twierdzenie Bernoulliego
massatala	liczba masowa
massi	masa
málmar	metale
melting	trawienie
metrakerfi	system metryczny
Miklihvellur	Wielki Wybuch
misheitt dýr	zwierzę zmiennoocieplne

Íslenska	Pólska
myndefni	produkt (reakcji chemicznej)
möndull	os
möndulsnúningur	obrót wokół osi
náttúruval	selekcja naturalna
neytandi	konsument
nifteind	neutron
nitur	azot
núningur	tarcie
næringarnám	przyjmowanie pokarmu
okfruma	zygota
orka	energia
orkupíramídi	piramida energetyczna
osmósa	osmoza
oxun	utlenianie
óðal	terytorium
ófrumbjarga lífvera	organizm heterotroficzny (cudzożywny)
ólífrænt efnasamband	związek nieorganiczny
prótín	proteina
raðtengd straumurás	obwód szeregowy
rafeind	elektron
rafeindahýsing	układ elektronów
rafleiðni	przewodnictwo elektryczne
rafmagn	elektryczność
raforka	energia elektryczna
rafsegulbylgja	fala elektromagnetyczna
rafsegulorka	energia elektromagnetyczna
rafsegulróf	spektrum (widmo) elektromagnetyczne
rafspenna	napiecie elektryczne
rafstraumur	prąd elektryczny
rafviðnám	opór elektryczny
rannsóknargögn	dane eksperymentalne
ráðgáta	problem, zagadka
ránlíf	drapieżnictwo
reikistjarna (pláneta)	planeta
rennínúningur	tarcie tiktetyczne (ruchowe)
riðstraumur	prąd zmienny
ribósóm (ríplur)	rybosom
ríki	królestwo
ríkjandi eiginleiki	cecha dominująca
RNA-sameind (RKS)	cząsteczka (molekuła) RNA
róteind	proton
rýriskipting (meiósá)	mejoza
safabóla	wakuola, wodniczka, przestrzeń w cytoplazmie wypełniona płynem
samanburðartilraun	eksperyment kontrolny, doświadczenie porównawcze
sameind	molekuła, cząsteczka
samhjálp	mutualizm; trwałe współzycie dwu organizmów różnych gatunków, korzystne dla obu stron
samiðun	interferencja
samlíf	symbioza
samstæðir litningar	chromosomy homologiczne
samsæta	allel(e), allelomorf(y)
samsæta	izotop
samvægi	homeostaza
segulhvolf	magnetosfera
segulsvið	pole magnetyczne
sess (vist)	nisza (ekologiczna)
SI-kerfið	Międzynarodowy Układ Jednostek Miar (SI)
sjávarföll	plyw
skriðþungi	peł

Íslenska	Pólska
smástreymi	(mały) przyływ, pływ kwadrowy
sníkill	Pasożyt
sníkjulíf	Pasożytnictwo
snúningstími	czas obrotu
sólkerfi	system słoneczny
sólmiðjukenningin	teoria heliocentryczna
sólmyrkvi	zaćmienie słońca
spírún	kiełkowanie
sporbaugur	elipsa
steingervingur	skamieniałość, skamielina
sterk víxlverkun	silna interakcja, silne wzajemne oddziaływanie
stjörnuhrap	meteor, spadająca gwiazda
stofn	populacja
storkna	krzepnąc, twardeń
stórstreymi	(wielki) przyływ, pływ syzygiiny
straumefni (kvikefni)	fluid, ciecz
straummótstaða	opór elektryczny
straumrás	obwód (elektryczny)
stöðuorka	energia potencjalna
stökkbreyting	mutacja
sumarsólhvörf (sumarsólstöður)	przesilenie letnie
sundrandi (rotvera)	rośliny czerpiące pokarm z martwych szczątków organicznych
súrefni	tlen
sveifluvidd	amplituda
svipgerð	fenotyp; zespół wszystkich dostrzegalnych cech organizmu
sykra	cukier (jako związek organiczny), cukry
sýrur	kwasy
sýrustig (pH-gildi)	kwasność, kwasowość, pH
sætistala	liczba atomowa, liczba porządkowa pierwiastka
sölt	sole
tegund	gatunek
tilgáta	hipoteza
tilraun	eksperyment
tíðni	częstotliwość
tónblær (hljómbær)	barwa dźwięku
tónhæð	wysokość dźwięku
tregða	bezwładność, inercja
tunglmyrkvi	zaćmienie księżyca
umferðartími	czas obiegu (ciała kosmicznego przez satelitę)
umfrymi	cytoplazma
valgegnðraep himna	selektywna przegroda przepuszczalna

Íslenska	Pólska
varmaburður	konwekcja (unoszenie ciepła)
varmageislun	promieniowanie ciepłne
varmaleiðing	przewodnictwo ciepłne
varmaorka	energia ciepłna
varmi	ciepło
vefur	tkanka
veira	wirus
veltínúningur	tarcie toczne, opór toczenia się
vetni	wodór
vetrarsólhvörf (vetrarsólstöður)	przesilenie zimowe
viðnám	opór
vinna	praca
vistfræði	ekologia
víkjandi eiginleiki	cecha recesywna (ustępująca)
vísindaleg aðferð	metoda naukowa
vorjafndægur	wiosenne zrównanie dnia z nocą, punkt równonocy wiosennej
vökvi	ciecz
ytri reikistjörnur	planety zewnętrzne Układu Słonecznego
þétting	kondensacja
þriðja lögmál Newtons	trzecia zasada Newtona, trzecia zasada dynamiki, prawo akcji i reakcji
þróun	ewolucja
þróunarkenningin	teoria ewolucji
þrýstingur	ciśnienie
þveiti	wydzielina
þverbylgja	fala poprzeczna
þyngd	ciężar, ciężkość
þyngdarkraftur	grawitacja, ciężenie powszechne
þyngdarlögmál	prawo grawitacji
þynning	rozcieńczenie, rozcieńczenie
þörungur	alga, glon
ætt	rodzina
ættbálkur	rząd; jednostka w systematyce organizmów, niższa od gromady
ættkvísl	rodzaj (w systematyce)
æviskeið	życie, okres istnienia
æxlun	rozmnażanie, reprodukcja
öldudalur	dolina fali
öldutoppur	grzbiet fali
öreind	cząstka elementarna
örvera	mikroorganizm
öryggi (var)	bezpiecznik